

Вчителям української мови та літератури

Матеріали підготували та упорядкували:

Наталія Дика, завідувач кафедри мовно-літературної освіти Інституту післядипломної освіти Київського столичного університету імені Бориса Грінченка, кандидат педагогічних наук, професор

Наталія Розінкевич, доцент кафедри мовно-літературної освіти Інституту післядипломної освіти Київського столичного університету імені Бориса Грінченка, кандидат філологічних наук

Захід присвячений до Дня захисників і захисниць України, Дня українського козацтва, Покрови Пресвятої Богородиці.

Формат: година національно-патріотичного виховання

Тема: Гідність та честь українців

Мета: ознайомити з історією виникнення свята, з найвідомішими історичними подіями минулого й сьогодення; розвивати духовно багату особистість й утверджувати впевненість у тому, що українська нація – це нація нескорених; виховувати шанобливе ставлення до захисників нашої держави і впевненість у неминучій Перемозі.

Унаочнення: презентація

Предмет: українська література та мова

Перебіг заняття

Україна – це не територія, це окрема мирна, славна і багата держава, яка увесь час потребує захисту.

Це країна золотого колосся й синього неба.

Рідний край мужнього народу, що віками боронить свою волю, щастя, соборність і незалежність.

Захисники й Захисниці...

Хто вони – наші герої?

Незламні.

Сильні.

Художник - Нікіта Тітов.

Вільні.

«Міцніші за сталь, запекліші за вогонь, сильніші за будь-яку стихію», – слова генерала, Головнокомандувача Збройних сил України Валерія Залужного.

Переможці.

Чоловіки й жінки:

- військові: військовослужбовці ЗСУ та ТРО, ветерани АТО, ветерани Другої світової війни та УПА;
- медики, санітари, кухарі та всі, хто працює на забезпечення потреб фронту;
- волонтери, працівники оборонпрому;
- прикордонники;
- правоохоронці;
- ДСНС-ники;
- вогнеборці, електрики;
- і, звичайно, пес Патрон.

Сильні духом.

Українське військо – це зараз усі, хто боронить нашу землю на можливих фронтах зброєю чи інтелектом: і наші мужні воїни, і безстрашна тероборона, що чергує на блокпостах, і жертівні волонтери, і лікарі, і журналісти, і ті, хто розливав бандерівське смузї та допомагав біженцям, і навіть добровольці міжнародного легіону, які з'їхалися до України з усього світу...

Поезія Наталії Бугай «Білим янголом» називаю...

Над землею з'явився «Привид» –
 Не містичний його літак...
 Гул ракет, як криваві зливи –
 Наш Герой у бою мастак!
 Серце в нього, мов жар, гаряче,
 Мужній «Привид» – Вкраїни Син!
 Україна від ран не плаче,
 Україна гордиться ним!
 Як пірнає в ворожу зграю,
 Влучний постріл, коротка мить...
 Білим Янголом називаю.
 Знову хижий літак горить!
 Розсікає журливе небо,
 «Привид» крилами лине ввись.
ЩИРО МОЛИМОСЬ МИ ЗА ТЕБЕ.
ЗА ВКРАЇНУ ТИ ЗНОВУ БИВСЬ! (26.02 2022)

Слава навіки хоробрим воїнам нашої держави!
 Ми їм завдячуємо своїми сьогоденням!

Вшануймо світлу пам'ять загиблих і полеглих. Вони – наші герої і водночас наш біль (**хвилина мовчання**).

Художник - Нікіта Тітов.

Сьогодні особливий день, коли Україна святкує одразу кілька свят – День захисників і захисниць України, День українського козацтва та християнське свято Покрови Пресвятої Богородиці!

Свято Покрови Пресвятої Богородиці шанували запорізькі козаки. Покрова була заступницею та захисницею від ворога. Головна січова церква була названа на її честь, її ікона була в кожному козацькому курені. Козаки перед кожним походом ставали навколішки перед нею в молитві. Після походу – відправляли молебень на її честь. Лик Божої Матері зображували на хоругвах.

Поезія Антоніни Генелюк «Помолімось...»

Діво Богородице, Пресвятая Мати!
Дозволь у цю годину молитву читати.
Глянь Свята Марія на нашу країну –
Від заходу до сходу – скрізь хрести біліють.
Українська ллється кров роками без впину.
Пошкодуй старих батьків і малу дитину.
Поглянь Богородице – матері ридають,
А маленькі діти й вдови батька виглядають.
Для них небо почорніло і сонця не видно...
Поможи їм Божа Мати і попроси Сина.
Хай допоможе Україні ворогів здолати.
Хай хвороби і нещастя минуть наші хати.
Покровителько Святая, змилуйся над нами.
Прикрий синів Омфором, хай не плачуть мами.
Покровом своїм Святим прикрий Україну
Від усякої біди у тяжку годину.
Благаємо, Пресвятая, молитву прийняти
І з своїм небесним Сином нам допомагати.
Амінь.

На козацькій раді, саме на свято Покрови Пресвятої Богородиці, 14 жовтня січовики щороку обирали собі кошового отамана.

У 2023 році День захисника і захисниць України та День українського козацтва перенесли на 01 жовтня за указом президента Володимира Зеленського. Все через реформу церковного календаря, адже 01 вересня ПЦУ переходить на новоюліанський церковний календар, в якому всі свята відзначаються на 13 днів раніше. Тож, Покрова Пресвятої Богородиці замість 14 жовтня святкуватиметься 01 жовтня.

Особливе пошанування Покрови Богородиці розпочалося, коли козацтво створило свою державу – Гетьманщину. Козаки настільки вірили в силу Покрови Пресвятої Богородиці і настільки щиро й урочисто відзначали свято Покрови, що впродовж століть в Україні, воно отримало назву – Козацька Покрова.

Перевірмо, чи пам'ятаєте ви, хто такі козаки:

Бліц-опитування

1. Перші згадки про українських козаків в історичних документах вперше згадуються у столітті (XV).
2. На чолі козацького війська стояв (*гетьман*).
3. Хати, в яких жили козаки називали (*курені*).
4. Назвіть імена та прізвища гетьманів України (*Богдан Хмельницький, Іван Мазепа, Іван Скоропадський, Петро Дорошенко, Петро Полуботок*).

Додаткове запитання (за бажанням): розташуйте в хронологічній послідовності час їхнього правління – від раннього до пізнього. (Богдан Хмельницький – 1648–1657; Петро Дорошенко – 1669–1676; Іван Мазепа – 1687–1708; Іван Скоропадський – 1708–1722; Петро Полуботок – 1722–1724).

5. «То й не козак, коли в нього погана зброя». На зброю козаки витрачали все своє багатство: оздоблювали її золотом та сріблом та тримали у чистоті (звідси й з'явився вислів – «ясна зброя»). Однак, перед походами запорожці змочували рушницю й пістолети розсолем, щоб вони приіржавіли. Навіщо? (*щоб не «грало враже око на ясній зброї», тобто щоб ворог не зваблювався на дороге*).
6. «Козакові без ратища, як дівчині без намиста». Цікаво, що на кінці ратища був залізний наконечник, а на нижньому дві невеличкі, одна під одною, дірочки для ремінної петлі, що одягалася на ногу. Від якого слова походить слово ратище? (*від слова «рать»*).
7. Ім'я гетьмана-силача, який легко згинав руками підкову (*Іван Підкова*).

● **Музична хвилинка.** Проект «Україна в піснях». *НАВКА «Засвіт встали козаченьки»* (українська народна пісня):

<https://www.youtube.com/watch?v=D9YfU8yFh1I>

8. Із 55 битв він виграв 54. Урус-шайтан (український чорт) – таке прізвисько отримав запорізький отаман від турків і кримських татар (*Іван Сірко*).
9. Козацький човен завдовжки близько 20 м називався (*Чайка*).
10. Він створив козацьку кінноту як рід військ (*Богдан Хмельницький*).
11. Пригадайте господарські споруди, які будували козаки на Запорізькій Січі (*хлів, стайні, комора, клуня, курник, погріб*).
12. Автором першої української Конституції є (*Пилип Орлик*).

13. Пригадайте козацькі звання (*осавул, курінний, хорунжий, підхорунжий, десятник, полковник тощо*).

- **Переглядаємо відео.**

Феномен козацтва. Частина IV: військова справа козаків:

<https://www.youtube.com/watch?v=ekZKT5JMa0...>

14. Кожен козак мав поділяти засади братерської злагоди, єдності, взаємовиручки, вірності, дружби, поважати моральний закон «хліб-сіль», бути вірним соціальним і політичним ідеалам козацтва. Як називався цей закон? (*військового/козацького побратимства*)

15. Людину, віддану своїй державі й народу називають (*патріотом*)

16. Чому деяких козаків називали пластунами? Чим вони займалися? (*займалися полюванням та рибальством; це розвідувальники і влучні стрільці, які брали участь в охороні кордону та вміли добре повзати по-пластунськи*).

17. Хлопчика-зброєносця при козаках називали (*джурою*).

У роки **Другої світової війни** на українських землях проти гітлерівської і більшовицької окупації повстала збройна сила – **Українська повстанська армія**. Вояки теж шанували свято Покрови.

- **Переглядаємо відео.**

Україна. Розвінчування міфів: хто такі ОУН та УПА:

<https://www.youtube.com/watch?v=NIFwYYeGUsc&t=10s>

У відео ви дізнаєтеся, хто такий націоналіст Степан Бандера і проти чого його військо боролось.

Цікаво знати!

- ✓ Христина Сушко та Харитина Пекарчук – жінки, які воювали в Армії УНР і захищали Батьківщину поряд із чоловіками.
- ✓ У Легіоні Українських Січових стрільців існувала Жіноча чота, співорганізаторкою якої була розвідниця Ольга Басараб.
- ✓ У січні 1939 р. у складі Карпатської Січі утворено окремий структурний підрозділ – «Жіноча Січ» на чолі з Стефанією Тисовською та Марією Химинець [1].

Під покровом Пресвятої Богородиці козаки боронили нашу землю у XVI – XVIII століттях; вояки – у XX столітті; сучасні військові ЗСУ захищають нашу державу у XXI столітті.

● **Музична хвилинка.** Послухаймо стрілецьку пісню, як була написана понад сто років композитором Михайлом Гайворонським, але стала дуже популярною нині.

Пікардійська Терція «Йде українське військо / Йде січове військо»:
<https://www.youtube.com/watch?v=1JdJbi2URgI>

Захист незалежності та територіальної цілісності рідної землі в усі часи був покликанням та обов'язком.

За плечами військових Збройних сил України славні традиції предків, великі звитяги козаків та вояків.

Українська армія стала національною гордістю, гарантом стабільності та безпеки України. Нашу армію люблять і пишаються в Європі, США, Канаді.

Бесіда.

Перемогу здобувають особистості.

✓ А чи знаємо ми своїх героїв в обличчя?

✓ **Питання до учнів:** Хто з сучасних українських воїнів є для вас прикладом для наслідування?

Таку інформацію можна переглянути за покликанням:
https://bastion.tv/govorit-pro-ukrayinskih-soldativ_n56567.

Також сайт можна доповнювати реальними історіями:

[#Говорить_про_українських_солдатів](#)

У дописі Михайло Ухман, військовий кореспондент, тезисно нагадує нам про наших героїв. Адже історія – це імена:

Герої України: фантастичні воїни Дмитро Коцюбайло «Да Вінчі» і Тарас Бобанич «Хамер». Ці хлопці таке витворяли на фронті, що режисеру Спілбергу і не снилося. Дмитро – молодий вовк, який вів свою зграю у бій. Тарас – сміливіший, відважніший за будь-кого.

Комбат батальйону «К2» Кирило Верес, чії хлопці таке творять на фронті, що фільм – «трансформери», буде просто тінню на фоні реальних персонажів.

Дівчата-медики: Ярина Черногуз, Марія Ковалик – їхня історія просто неймовірна.

20-ий танкіст Вадим – їздить на танку і знищує російських окупантів.

Молодий хлопець з Волині літає в небі дронами і блискавкою злітає на голови агресора.

Адам, Санта, Старий, Лівша, Куба, Гонта, Бісмарк – хлопці з Києва, які були фанами «Динамо», а тепер знищують ворога на фронті [4].

«Реррег» – морський піхотинець із розвідувального батальйону.
Джус – пілот 40-ї бригади тактичної авіації, один із «Привидів Києва».
Полковник Червінський, Василь Сліпак...

У ЗСУ кожен десятий боєць – жінка, яка пліч-о-пліч із чоловіками служать на передовій, яка освоїла спеціальності: снайперки, кулеметниці, розвідниці, інструкторки, парамедикині.

Наша честь, совість, слава.

(Учні можуть підготувати заздалегідь історії про захисників і захисниць та презентувати ці історії).

«Вікон немає, стіну завалило, а вишиванка на вішачку висить».

Попри ворожі обстріли та суцільні нищення залишається головне – наша душа і наші сенси. Те, чого росія ніколи не зрозуміє.

Джерело – @ГРУНТ
Фото – Наталія Нагорна

І хоч гуде тривога, летять ракети і шахіди, вибухи по всій країні, знеструмлені усі міста, але *«нас всіх тримає мужній дух».*

Поезія Тетяни Мунтян «На шостий день прийшла весна...»

Нас всіх тримає мужній дух
В містах і селах України,
Простори чорних лісосмуг,
Червоні кетяги калини,
Молитви матерів вночі,
І перші крики немовляти,
І мерехтливий світ свічі
В підпіллі бабиної хати.
Нам сили додає солдат,
І його віра в перемогу,
Сьогодні бачимо хто брат,
І хто прийшов на допомогу...
Вже сьомий день гуде земля,
І хоч сирени не вщухають –

Ми переможемо ворогів!
Упевнена! Не сумніваюсь! Знаю!

Так, сторінки історії України не дуже веселі, але такі, що не дають змоги забувати, як здобувалася і продовжує відстоюватися наша незалежність.

«Слава Україні!» – найпопулярніше гасло сучасних українців.

✓ Чи знаєте ви його походження?

Орії – так тисячі років тому називали українців. Походить це слово від орачів. Саме такими були наші предки-сонцепоклонники.

Птиця-блискавка Матір Слава була їхньою **богинею перемоги**, дітей, раю та вічного життя. Її зображували на військових щитах, вона надихала на подвиги й закликала битися за свої землі і «огнища племені» свого. Вирушаючи на битву, орії зверталися до богині з проханням про допомогу та удачу й під час бою вигукували «Слава!». Деякі вчені навіть пов'язують із її ім'ям назву слов'ян.

Перекладаючи на мову предків сучасні гасла, розуміємо, що, промовляючи їх, ми бажаємо перемоги Україні, героям чи нації. І навіть попри те, що Слава більше не асоціюється в українців із богинею, гасла «Слава Україні!», «Слава героям!» та «Слава нації!» несуть у собі потужну енергетику боротьби й перемоги сотень поколінь наших предків [3].

Ми всі зрозуміли, що неважливо, де ми народилися: у Києві чи Криму, Львові чи Донецьку, Полтаві чи Харкові, в місці чи в селі. Не має значення ваш вік і стать.

У нас – спільні мрії. У нас – одна Батьківщина. Ми – одна країна. У нас – спільне світле майбутнє.

І тільки разом ми можемо бути щасливі.

Найцінніше в нашому житті – мир, спокій і стабільність, тому немає вищої честі, ніж бути захисником рідної країни.

Шануймо історію нашої держави та всіх, хто стоїть на її захисті.

Поезія Тетяни Радюк «Господи, оберігай наших визволителів!»

Уклін тобі, солдате, материнський
За стійкість, за відвагу, героїзм,
За те, що нищиш намір сатанинський...
Даєш серцям надію й оптимізм!

Чи їв, чи спав... в холодному окопі
Ціною свого власного життя
Ти носа втер Америці й Європі
Борониш світ без неба покриття.
Зі слів молитви зшию сорочину
Ворожа куля серця не торкнись!
Живим і неушкодженим в родину,
Будь ласка, кожен воїн, повернись!

Капсула часу

Напишіть або озвучте усно заповіти для майбутнього України чи конкретного українця!

1-й ЗАПОВІТ:

2-й ЗАПОВІТ:

3-й ЗАПОВІТ: ...

Можна починати дієсловами: захищай!, змагайся!, вір!, люби!, служи!
оберігай!, борися!, пам'ятай! допомагай! волонтер! учися!

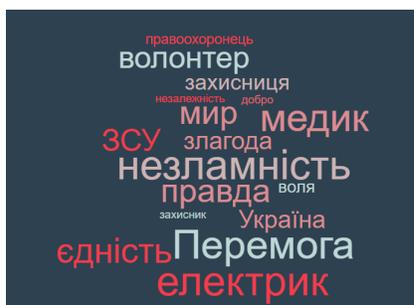
Флешмоб

(кожен учень почергово продовжує речення)

Я дякую кожному захиснику...

Я дякую кожній захисниці...

Я дякую за....

Дякуємо кожному нашому захиснику і кожній захисниці за героїзм і справжній український бойовий дух, за силу, яка шокувала не одну армію світу, мужність і відданість своїй Батьківщині, за мир та спокій українського народу.

Підтримуємо тих, хто зараз найбільше страждає від війни.

І молимося за тих, хто поклав за визволення України

своє життя...

СЛАВА УКРАЇНІ ТА НАШИМ ГЕРОЯМ!!! Все буде Україна!

(Звучить Гімн України).

Список використаних джерел:

1. Подільська С. Христина Сушко: як воювала єдина жінка-офіцер Армії УНР. URL:

<https://armyinform.com.ua/2020/09/16/hrystyna-sushko-yak-voyuvala-yedyna-zhinka-oficzer-armiyi-unr/>

2. Рекомендації УІНПУ до Дня захисників і захисниць України. URL: <https://patriotua.org/rekomendacii-ukrainskoho-instytutu-nacionalnoi-pamiati-z-nahody-dnia-zakhysnykiv-i-zakhysnyts-ukrainy/>

3. «Слава Україні!»: історія і значення найпопулярнішого гасла українців. URL:

<https://discover.ua/inspiration/slava-ukrayini-istoriya-i-znachennya-naypopulyarnishoho-hasla-suchasnykh-ukrayintsiiv>

4. Урман М. Говоріть про українських солдатів! URL: https://bastion.tv/govorit-pro-ukrayinskih-soldativ_n56567